

dr hab. Andrzej Rokita, prof. AWF
Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

Recenzja

Rozprawy doktorskiej mgr Karoliny Stadnik pt.: „Determinanty aktywności rekreacyjnej rodziców dzieci do 5 roku życia”

Przedstawiona do recenzji praca dotyczy niezmiernie ważnego problemu jakim jest aktywność rekreacyjna człowieka. Poznanie uwarunkowań uczestniczenia i nieuczestniczenia w rekreacji ruchowej, które bezpośrednio i pośrednio wpływają na tę aktywność jest niezwykle istotnym i aktualnym zagadnieniem. Autorka poszukiwała odpowiedzi na sześć pytań badawczych: „Jaką deklarowaną ilością wolnego czasu dysponują rodzice dzieci w wieku 0-5 lat?”, „Jaki deklarowany poziom aktywności fizycznej reprezentują badane osoby?”, „Jakie czynniki różnicują poziom uczestnictwa rodziców w rekreacji ruchowej?”, „Jakimi motywami kierują się badane osoby podejmując uczestnictwo w rekreacji ruchowej?”, „Jakie bariery uniemożliwiają badanym częstsze uczestnictwo w rekreacji ruchowej?”, „Czy bycie rodzicem małego dziecka sprzyja uczestnictwu w rekreacji ruchowej?” (s. 83).

Koncepcja pracy

Przyjęta przez Autorkę koncepcja pracy jest poprawna, ale (w opinii Recenzenta) bardzo rozbudowana w części założeń teoretycznych (Rozdziały 1 – 3, ss. 15 – 115) w stosunku do analizy wyników badań własnych (Rozdziały 4 – 5, ss. 116 - 196) i niezbyt obszernej dyskusji wraz z wnioskami (ss. 197 – 213). Przedstawiając założenia teoretyczne pracy Autorka opisuje na podstawie niezwykle obszernej analizy literatury przedmiotu aktywność rekreacyjną jako element życia człowieka, wyjaśniając znaczenie rekreacji, aktywności rekreacyjnej oraz aktywności fizycznej. Dokonuje analizy czynników kształtujących aktywność rekreacyjną oraz opisuje rekreację ruchową Polaków na podstawie badań ogólnopolskich. Następnie przedstawia aktywność rekreacyjną w rodzinie (zasoby wolnego czasu u osób dorosłych, rodzicielstwo a aktywność rekreacyjna rodziców, wychowanie do aktywności fizycznej dzieci oraz problematykę aktywności rekreacyjnej rodzin z dziećmi w wieku przedszkolnym). W rozdziale 3 Autorka opisuje stan badań w zakresie rekreacji ruchowej osób posiadających dzieci oraz przedstawia cele pracy (poznawczy, teoretyczny i praktyczny), hipotezy (w opinii Recenzenta zupełnie niepotrzebnie) jak również pytania badawcze. Recenzent zastanawia się, z jakiej teorii Autorka pracy wyprowadza hipotezy

badawcze ? Następnie Doktoranta opisuje metody, techniki i narzędzia badawcze oraz dokonuje bardzo szczegółowej charakterystyki zbiorowości objętej badaniami ankietowymi. Recenzent zastanawia czy nie warto było przeprowadzić analizę wyników badań uwzględniając miejsce zamieszkania (choćby w podziale na miasto Poznań i pozostałe miejscowości). Być może warto o tym podyskutować podczas obrony pracy doktorskiej ? Następnie, bardzo obszernie charakteryzuje badane środowisko (opisując bazę sportową, zajęcia sportowe, inicjatywy, najważniejsze wydarzenia sportowe, politykę urzędów). Czytając pracę, zastanawiałem się, czy tak dokładny opis był potrzebny ale wydaje się, że tak. Szkoda, że Autorka w niewielkim stopniu skorzystała z tych informacji w rozdziale dyskusja. Kolejny rozdział poświęcony jest analizie wyników badań. Pracę kończą dyskusja i wnioski, które nie ukrywam, trochę zaskoczyły Recenzenta. Biorąc pod uwagę bardzo rozbudowaną analizę literatury przedmiotu (ponad 350 pozycji) oczekiwałem zdecydowanie szerszej i odważniejszej dyskusji (trochę krytyki, własnego stanowiska w odniesieniu do uzyskanych wyników badań w konfrontacji, chociażby z literaturą przedmiotu, czy stanem rzeczywistym aktywności rekreacyjnej osób w innym miastach Polski, np. na podstawie danych z GUS). Zaskoczeniem dla Recenzenta była wysokość budżetu Miasta Poznań na promocję kultury fizycznej i turystyki w wysokości 59 675 483 zł. (w porównaniu z budżetem Miasta Wrocław - ok. 21 mln - Recenzent od 5 lat jest członkiem Wrocławskiej Rady Sportu przy Prezydencie i z pozytywną zazdrością patrzy na tak wysoki budżet przeznaczony na turystykę i rekreację). Wydaje się, że podobne porównania w innymi miastami w Polsce byłyby ciekawe dla czytelnika i wartościowe dla pracy naukowej i wniosków praktycznych. Wiedzielibyśmy (z dużą dozą prawdopodobieństwa), które z miast w Polsce jest liderem w wspieraniu aktywności rekreacyjnej społeczeństwa. Zdaję sobie sprawę, że to nie było tematem rozprawy doktorskiej ale gdyby była taka możliwość, to wydaje się, że tego typu informacje byłyby niezwykle ciekawe dla uczestników obrony pracy doktorskiej. Formułując wnioski, (tak naprawdę) Autorka dokonała podsumowania badań formułując twierdzenia, które są znakomitym punktem wyjścia do wniosków. Być może Autorka spróbuje je sformułować podczas obrony pracy doktorskiej (wiem, że jest to najtrudniejsza w opisie część pracy). Pracę kończą: bibliografia (jak już wspomniałem niezwykle obszerna - 341 pozycji oraz 28 źródeł internetowych (w tym prawie połowa w języku angielskim - 159). Kolejna część pracy to kwestionariusz ankiety, który w dwóch punktach metryczki powinien zostać uzupełniony i skorygowany (w pkt 8 rozumiem, że miesięczny dochód netto podawany jest w przeliczeniu na osobę w rodzinie – w przeciwnym wypadku jego wartość ma niewielkie znaczenie dla analizy naukowej wyników badań, w punktach 11 i 12 rozumiem, że jest to pomyłka („wzrost

i ciężar ciała”, zamiast „wysokość i masa ciała”). Ostatnie strony pracy to: spis rycin, tabel, wykresów i abstract.

W pracy należy skorygować drobne błędy edytorskie i stylistyczne. Podam kilka (pozostałe zaznaczyłem w pracy): w spisie treści brak bibliografii, bardzo często Autorka używa sformułowania „Stwierdzone zostało... (s. 5), „ustalone zostało... (s. 6), „zostaną opisane...” (s. 100), „w przypadku mężczyzn...” (s. 118), „w przypadku kobiet” (ss.123, 142, 169), wydaje się, że wystarczy „Stwierdzono”, „ustalono”, „opisano”, „w grupie mężczyzn”, „w grupie kobiet”. Autorka używa również często sformułowania „Jeśli chodzi o ...” (s. 5), „przedstawi rycina...(s. 24), „Tabela 17 pokazuje...” (s. 125), wydaje się, że powinno być „przedstawiono na rycinie”, „W tabeli zamieszczono ...”. Często Autorka używa słowa „sprzęt” (ss. 32, 48, 78), „basen” (s. 47), wydaje się, że miała na myśli przybory i przyrządy oraz pływalnię. W niektórych miejscach pracy, brak jest podania stron cytowanych fragmentów prac: Ostrowskiej (1999) (s. 34), podobny brak jest na stronie 47 (Sport i Rekreacja ..., 2012) czy 127 (Reykowski 1992). Zdarza się również Autorce używać słowa „ilość” do opisu zjawisk policzalnych (np. „...ilość kobiet ...” (s. 119), „...w ilości wskazań ...” (s. 124). W opinii Recenzenta powinno być „liczba”. Nie wiem, z czego wynikają sformułowania „Na pytanie ankiety ...” (ss. 157, 170, 173) czy „Tabele 38, 38a, 38b, 38c analizują główne czynniki...” (s. 182) - być może z pośpiechu w przygotowaniu pracy do druku ? Autorka opisując wyniki badań często używa słów wartościujących: „aż”, „tylko”. Wydaje się, że analizując wyniki badań Doktorantka powinna opisać je takimi jakimi one są, a odnieść się do nich w dyskusji (i tam, jak najbardziej jest miejsce na domniemywanie dlaczego są „aż” takie lub „tylko” takie). Przygotowując pracę do druku proponuję poprawienie błędów edytorskich i stylistycznych opisanych powyżej i innych zaznaczonych w pracy

Pomimo drobnych uchybień i niedoskonałości Recenzent **pozytywnie ocenia pierwszą część pracy.**

Cel badań, materiał i metodyka badań, wyniki

Autorka sformułowała poprawnie cele pracy i sześć pytań badawczych oraz hipotezę (w opinii Recenzenta zupełnie niepotrzebnie – o czym pisałem powyżej). Analizując opisany przez Autorkę materiał badawczy Recenzent zastanawia się, ile kwestionariuszy ankietowych zostało wypełnionych w wersji elektronicznej poprzez stronę internetową (proszę o informacje podczas obrony pracy doktorskiej). Wykorzystane metody opracowania materiału badawczego nie budzą zastrzeżeń.

Wyniki badań przedstawiono na 81 stronach w sposób dość czytelny. Wydaje się, że niepotrzebnie Autorka zapisywała wartości na osi Y z miejscem po przecinku „0” czy zamieszczała wartości liczbowe na wykresach „0,1”, „0,3”, „0,8” (Wykresy 22-28, ss. 129-138). Recenzent bardzo pozytywnie ocenia zebranie wyników badań w tabeli 42 (s. 195), w sposób niezwykle czytelny i przejrzysty. Pomimo drobnych niedoskonałości Recenzent **pozytywnie ocenia opisanie celu badań, materiału i metod badań. Pozytywnie również ocenia analizę wyników badań.**

Dyskusja i wnioski

Czytając założenia teoretyczne pracy, przygotowane bardzo starannie, na podstawie niezwykle obszernej analizy literatury przedmiotu, wyniki badań, Recenzent oczekiwał odważnej, szerokiej dyskusji. Niestety, taką ona nie jest. Jest poprawna ale wydaje mi się, że stać Doktorantkę na zdecydowanie bardziej wnikliwą (do czego Ją namawiam – przygotowując pracę do druku). Proszę Autorkę pracy o podjęcie próby takiej dyskusji podczas obrony pracy doktorskiej na podstawie zdania ze strony 205: „Dodatkowo, deklaracje ankietowanych wskazują, że częstotliwość uprawiania rekreacji ruchowej maleje wraz z wiekiem, wzrostem poziomu wykształcenia oraz wzrostem poziomu miesięcznych dochodów netto w gospodarstwie domowym badanych”. Zdanie to dla Recenzenta jest dość zaskakujące. Proszę również o podjęcie dyskusji na podstawie zdania ze strony 209, gdzie Autorka opisuje przyczyny najpoważniejszych barier uprawiania sportu i rekreacji fizycznej: „Drugą poważną przeszkodę stanowi brak zainteresowania, chęci podejmowania wysiłku fizycznego lub po prostu preferowanie biernego wypoczynku”. Z czego to może wynikać? Proszę o podjęcie próby odpowiedzi, powołując się chociażby na Prawo efektu Thorndike’a i doświadczenia dorosłych z lekcji wychowania fizycznego w szkole.

Podsumowując wyniki badań Autorka stwierdza stan (s. 211). Zabrakło Recenzentowi sformułowania wniosków (o czym pisałem powyżej) a o co proszę podczas obrony pracy doktorskiej.

Zdaję sobie sprawę, że może zbyt krytycznie i czasami dość drobiazgowo odniosłem się do treści recenzowanej rozprawy doktorskiej, ale swoje sugestie umieściłem z „życzliwą krytyką” i dla dobra sprawy. Jak w każdej recenzji niektóre z moich uwag mają charakter dyskusyjny i Autorka może, ale też i nie musi się z nimi zgodzić.

Wnioski końcowe

Rozprawa doktorska Pani mgr Karoliny Stadnik **jest ciekawą pracą opartą na rzetelnie przygotowanych i przeprowadzonych badaniach**. Oceniam ją bardzo pozytywnie, jako oryginalną i dość pracochłonną (zwłaszcza podczas analizy literatury przedmiotu i realizacji badań). Moje uwagi krytyczne, czysto techniczne, nie umniejszają wartości pracy. W związku z tym stwierdzam, że oceniana przeze mnie rozprawa doktorska spełnia wymogi stawiane dysertacji doktorskiej i wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Wychowania Fizycznego, Sportu i Rehabilitacji Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wrocław, 14 sierpnia 2019 roku

Andrzej Rokita